

VOORWOORD	4
I COLLECTIEMANAGEMENT: VERZAMELEN – BEWAREN – ONDERZOEKEN	5
1 Verzamelen & herkennen & borgen	5
1.1 Museumcollectie	6
1.2 Collectie documentatiecentrum	6
1.3 Erfgoed en mobiliteit (permanente of semi-permanente bruiklenen)	6
1.4 Immaterieel erfgoed	6
2 Bewaren	7
2.1 Passieve conservering	7
2.2 Actieve conservering en restauratie	7
2.3 Registratie	7
2.4 LOD-project	8
2.5 Reproductie-aanvragen van collectie	8
2.6 Onderzoeks- en infovragen m.b.t. de collectie	9
3 Wetenschappelijk onderzoek	9
3.1 Onderzoeksproject 'Emailborden voor jenever en likeur'	9
3.2 Onderzoeksproject 'Graficus Edgard Darimont'	9
3.3 Participatie onderzoeksproject 'Hasseltse stokerijen'	9
II PUBLIEKSBEEMIDDELLING EN -WERKING: PRESENTEREN – INFORMEREN	10
1 Algemene toegankelijkheid	10
1.1 Museum	10
1.2 Documentatiecentrum	10
2 Tijdelijke tentoonstellingen	10
2.1 Dubbelexpo 'IJzersterk. Belgische emailborden voor sterkedrank'	10
3 Ingrepen in de vaste museumpresentatie	11
3.1 De Jenevermoord	11
3.2 Met de Geestendetector op stap	11
3.3 Project 'Verbreding en verdieping van de smaakbeleving in de vaste presentatie en in het proeflokaal'	11
4 Activiteiten	11
4.1 Rondleidingen, workshops, tastings en educatieve programma's voor scholen	11
4.2 Erfgoeddag – Os en andere jeneverbeesten. Een beestig smakelijke wandeling	11
4.3 Students @ the Museum	11
4.4 Kunstennacht – Drafsalon door food designer Marije Vogelzang	11
4.5 Jenever Cocktail Fest	12
4.6 Food pairing: cocktails & amuses	12
4.7 Activiteiten bij de dubbelexpo 'IJzersterk. Belgische emailborden voor sterkedrank'	12
4.8 Hasseltse Jeneverfeesten	12
4.9 Jazz 'n Jenever	12
4.10 Avondspektakel 'Papageno'	13
5 Samenwerkingsverbanden	13
5.1 Ondersteuning ledenwerking vzw Nationaal Jenevermuseum Hasselt	13
5.2 Postgraduaat cultuureducator	13
5.3 Een nieuw boekings- en ticketingsysteem: Nextgen	13
6 Gidsenwerking	13
6.1 Kwaliteit in gidsenwerking	13
6.2 Vorming voor de museumgidsen	14
6.3 Nextgen, een nieuw ticketing- en boekingsstelsel	14

7	Communicatie en marketing	14
7.1	Communicatiestrategie	14
7.2	Communicatiekanalen	15
7.3	Perswerking	16
8	Bezoekersresultaten	17
8.1	Crosscan binnenkoer en proeflokaal	17
8.2	Aantal museumbezoekers per maand	17
8.3	Bezoekerscategorieën	18
8.4	Herkomst van de bezoekers	18
8.5	Aantal groepsbezoeken per maand	19
8.6	Aantal gidsbeurten per maand	20
8.7	Aantal gidsbeurten per taal	20
8.8	Herkomst van de groepen	20
8.9	Aantal rondleidingen per thema	21
8.10	Educatieve programma's voor jongeren	21
8.11	Educatieve programma's voor volwassenen	21
8.12	Evolutie jaarcijfers sinds 1988	22
	III PARTICIPATIE & SAMENWERKING	23
1	Participatie als rode draad doorheen meerdere museumfuncties	23
1.1	Onderzoeken	23
1.2	Presenteren & informeren	23
1.3	Infrastructuurparticipatie	23
2	Samenwerking als rode draad doorheen meerdere museumfuncties	23
	IV ALGEMEEN ZAKELIJK MANAGEMENT	24
1	Organisatie	24
1.1	Medewerkers	24
1.2	Distilleertank	25
1.3	Werkbezoeken – studiedagen – cursussen – netwerkmomenten	25
1.4	Expertisedeling via voordrachten, schriftelijke bijdragen e.d.	25
1.5	Vertegenwoordiging – lidmaatschappen	25
2	Algemene veiligheid van personen en collectie	26
3	Gebouw en infrastructuur	27
3.1	Zonnepanelen	27
3.3	Stoomgenerator	27
4	Beleidsplanning	27
5	Financieel beheer	27
5.1	Beleids- en beheerscyclus	27
5.2	Ontvangen subsidies	28
5.3	Afrekening 2023	29

Fotografie: Boumediene Belbachir, Ivan Coemans, Inge Delee, Sanne Rouma, Dominique Provost, Kobe Vanderzande

VOORWOORD

Op 15 januari 2023 diende het Jenevermuseum bij de Vlaamse overheid een aanvraag in voor werkingsubsidies voor de periode 2024-2028. In oktober kreeg het museum het bijzonder heuglijke nieuws dat het gehonoreerd werd door de minister van cultuur met 365.000 euro per jaar. De voorwaarde hieraan verbonden is de realisatie van een zeer ambitieus beleidsplan waarin meer dan ooit het concept én de waarde ‘vakmanschap’ centraal staat alles wat er voor én achter de schermen gebeurt. Ook al gaat dit nieuwe beleidsplan met sterk verhoogde werkingsubsidie pas in vanaf 2024, toch bulkte ook werkingsjaar 2023 van een ongebreideld vakmanschap dat het volledige staf- en onthaalteam steeds weer opnieuw aan de dag leggen. En maar liefst 32.601 museumbezoekers konden dat aan den lijve ondervinden.

In het oog sprongen ongetwijfeld de expo ‘IJzersterk. Belgische emailborden voor sterkdrank’ en de bijhorende publicatie, het kleurrijke resultaat van vele jaren gedegen historisch onderzoek. Verder ook de marketingcampagne rond onze huisproducten als basis voor overheerlijke cocktails, gedragen door onze eerste jeneverambassadeur en top-chef Anne-Sophie Breyssem die niet alleen tot uiting kwam in haalbare recepten voor thuis met vlotte instructiefilmpjes en allerlei activiteiten rond beestige hapjes en foodpairing begeleid door Anne-Sophie zelf. Tijdens de Kunstennacht kon je jezelf laten verwennen in het ‘drafsalon’ van food designer Marije Vogelzang en de Jeneverfeesten leverde een volgende jeneverambassadeur op: Regula Ysewijn. Het museum trok zelf ook de boer op met zijn eerste distilla-thons, de participatieve schrijfsessies met het oog op het publiceren op Wikipedia van artikels over zoveel mogelijk stokerijen te lande. Het jaar werd bijna letterlijk met vuurwerk afgesloten met het succesvolle avondspektakel Papageno gebracht door De Machinerie.

Het is ook altijd fijn om vast te stellen dat de ondertussen meer 30.000 objecten tellende collectie steeds meer bevraagd wordt. Inzet op een doorgedreven digitalisering en bijgevolg digitale ontsluiting dragen daar ongetwijfeld toe bij. Dit is dan ook een van de redenen waarom begin december een dataconservator werd aangeworven die zich hoofdzakelijk zal bezighouden met de professionalisering van de digitale processen die collectiegerelateerd zijn.

Helaas vertrok er ook heel wat vakkennis en vaardigheid uit het museum toen op 31 augustus meester-stoker Steven Reekmans koos voor een verdere carrière in het onderwijs. Gelukkig zorgde hij voor een zeer kwalitatieve kennis- en informatieoverdracht waardoor nieuwe collega en stoker Maarten Put op 1 september probleemloos de fakkel kon overnemen. Hierbij werd Maarten uitgebreid ondersteund en ingewerkt door meester-stoker op rust Jan Kempeneers.

Bedankt Steven en Jan om al die waardevolle kennis en vaardigheden zo goed te borgen en door te geven aan de volgende generatie.

Bedankt staf- en onthaalmedewerkers om onze bezoekers elk dag met de grootste zorg het grootste plezier te geven in een klein glaasje.

Bedankt alle vrijwilligers om alle jenever- en erfgoedverhalen zo enthousiast mee uit te dragen.

Bedankt alle partners, sponsors en vrienden van het Jenevermuseum om de museumwerking samen met het hele team relevant te houden.

Davy Jacobs, directeur

I. COLLECTIEMANAGEMENT: VERZAMELEN – BEWAREN – ONDERZOEKEN

1. VERZAMELEN & HERKENNEN & BORGEN

STRATEGISCHE DOELSTELLING 01 (VERWERVEN)

Binnen zijn collectiemanagement zet het Jenevermuseum, als wetenschappelijke toetssteen voor de historische en actuele gegevens over (Belgisch) gedistilleerd, in op het **actief verwerven van objecten van strategische deelcollecties**. Daarnaast bouwt het museum ook zijn werking rond het **herkennen en borgen van immaterieel 'jenevererfgoed'** uit, in samenwerking met gespecialiseerde partners. Dit moet niet alleen het jeneververhaal en de collectieregistratie inhoudelijk verdiepen en leiden tot de **waardering** van zorgvuldig bepaalde deelcollecties. Het moet ook de beleving ervan door zijn gebruikers verhogen.

1.1 MUSEUMCOLLECTIE

De museumcollectie werd in 2023 uitgebreid met 135 objecten waarvan 91 schenkingen en 31 aankopen. Negen kostuumpjes voor het Borrelmanneke werden door de Confrérie van de Hasseltse Jenever in langdurige bruikleen gegeven en in de collectie opgenomen.

In totaal bestaat de collectie eind 2023 uit 30.137 geïnventariseerde objecten.

Enkele bijzondere aanwinsten uit 2023 zijn:

Beeldende kunst

- JM.2023.0007.00 Henri Seghers, Zicht op stoomstokerij De Kroon Bal & C° in Merksem, ca. 1868-1919 (olieverf op doek)
- JM.2023.0054.00 Jacques Doré, Het proeven van likeur, ca. 1880-1929 (olieverf op paneel)

Promotiemateriaal

- JM.2023.0004.00 Dienblad voor Distillerie du Beau-Mur uit Luik, gemaakt door Emailleurwerke Neu Isenburg, ca. 1920-1930
- JM.2023.0005.00 Emailbord 'Dubonnet, Vin Tonique au Quinquina' gemaakt door Emaileries de Koekelberg, Brussel, 1934
- JM.2023.0006.00 Deurplaatje 'Vieux Système 1826' gemaakt door de Manufacture de Plaques & Lettres Émaillées Ed. Busath voor Distillerie de l'Espérance, Luik, 1896
- JM.2023.0008.00 Interieuraffiche 'Vlaamsche Elixir' voor stokerij Bekaert, Gent, ca. 1905
- JM.2023.0009.00 Pancarte 'Berni Bitter' van stokerij Neef, Luik, 1930
- JM.2023.0010.00 Pancarte 'Riant, Grand Vin de Liqueur' voor stokerij CMG, Brussel, een ontwerp van Henri-Valéry Vander Poorten, ca. 1920-1940
- JM.2023.0011.00 Display in dun karton 'Hertekamp' voor stokerij Bruggeman, Gent, naar een ontwerp van Pol Debaise, ca. 1950
- JM.2023.0052.00 Afficheontwerp voor Hertekamp van stokerij Bruggeman, Gent, een ontwerp van Julian Key, 1976
- JM.2023.0053.00 Affiche 'Cusenier Bitter' voor de Belgische markt, ca. 1930
- JM.2023.0081.00 Emailbord 'Hasselt Janssens', gemaakt door Emaileries de Koekelberg voor stokerij Janssens, Brussel, 1931
- JM.2023.0099.00 Affiche 'Williams Port Wine' van concessiehouder Morlion, Antwerpen, ca. 1930
- JM.2023.0124.00 Reclamedisplay in gips voor stokerij Notermans, Hasselt, 1940-1950
- JM.2023.0125.00 Reclamedisplay in gips voor St-Raphaël Quinquina, gemaakt door de Brusselse fabrikant Victor Dubois, 1940-1950

Verpakkingsmateriaal

- JM.2023.0014.00 Likeurfles Elixir de la Semois van stokerij Neef, Luik, 1910-1940
- JM.2023.0055.00 Drie gesloten houten kisten voor het transport van jenever van stokerij Bal & C°, Antwerpen, ca. 1900-1950

Archivalia

- JM.2023.0001.00 Folder van Emailerie Dolmans, met emailbord voor Delhaize, 1902-1917

JM.2023.0002.00	Postkaart van Koksijde-Bad met emailborden voor onder meer Martini en Dubonnet en affiches voor onder meer Dumont de Chassart, 1955
JM.2023.0018.00	Postkaart met paar en kar van likeurstokers Gebr. L. & F. Heylen in Wiekevorst, Heist-op-den-Berg, ca. 1906-1930
JM.2023.0019.00	Postkaart van likeurwinkel en -fabriek Collin-Boulangier, Marche-en-Famenne, 1895-1904
JM.2023.0020.00	Postkaart met emailbord voor Koningsgist, Hoogstraten, ca. 1906-1930
JM.2023.0021.00	Brief van likeurhandel Laterre-Del Bruyère, Gosselies, 1941
JM.2023.0027.00	Postkaart van Seraing met muur vol aangeplakte affiches, onder meer voor stokerij Nandrin in Luik, ca. 1915-1919
JM.2023.0051.00	Zwart-wit foto van bestelwagen 'Plumet Royal Apéritif' van stokerij Delinte-Rayée, Trazegnies, 1907-1925
JM.2023.0094.00	Postkaart van café in Antwerpen met reclame voor Amer Scaldis van stokerij Hellemans, Mertens & C°, 1900-1920
JM.2023.0097.00	Bundel met afschriften van processen-verbaal van de opsporingsdienst van Douane en Accijnzen in Genk in verband met verschillende vaststellingen van geheimstokerijen en transporten van alcohol zonder geldige papieren, 1968-2004
JM.2023.0098.00	Postkaart uit Lier met reclame voor stokerij Meeùs, 1914

1.2 COLLECTIE DOCUMENTATIECENTRUM

De bibliotheekcollectie van het documentatiecentrum telt eind 2023 2.327 titels.

Interessante aanwinsten zijn:

- Sigrid Sijffhoff, *Proost! Voor wie niet wil stoppen met drinken*. Amsterdam, 2021.
- Gaetano Panazza, *oriGIN*. Brescia, 2023.
- Geert Dom, *Een nuchtere kijk op alcohol*. Tielt, 2023.
- J. Van Vlierberghe, e.a., *De lever*. Gent, 2023.
- Bruno Claes, *Een klare kijk op de Gentse jenever, een institutionele benadering van de Gentse jeneverstook 1820-1913, eindverhandeling UGent*, 2005.

1.3 ERFGOED EN MOBILITEIT (PERMANENTE OF SEMI-PERMANENTE BUIKLENEN)

1.3.1 Bruiklenen in de permanente presentatie of in bewaargeving

De langdurige bruiklenen van het Museum aan de Stroom (MAS) in Antwerpen, het Industriemuseum in Gent en van 2 privécollecties bleven in 2023 behouden.

1.3.2 Bruiklenen aan derden

De langdurige bruikleen aan het BELvue Museum blijft behouden tot 2026. Het gaat om een bruikleen van 8 objecten: 1 reclameschotel, 5 borrelglasjes, 1 kelderfles en 1 jeneverstooop.

1.4 IMMATERIEEL ERFGOED

1.4.1 Productie van huisjenever en huislikeuren

- Het Jenevermuseum houdt authentieke 19de- en vroeg-20ste-eeuwse recepturen van jenever en likeur levend en produceert ze in even authentieke 19de- en vroeg-20ste-eeuwse apparatuur. Deze producten worden per glas of fles verkocht in het proeflokaal. In totaal werden 1.814 liter jenever en likeur afgevuuld.
- Afgelopen jaar werden de volgende hoeveelheden Hasseltse Graanjenever 40% vol afgevuuld:
 - 639 kruiken van 70 cl
 - 68 flessen van 50 cl (ledengeschenk voor de vzw Nationaal Jenevermuseum Hasselt)
 - 313 flessen van 100 cl (schenkflessen voor het proeflokaal)
- Afgelopen jaar werden de volgende hoeveelheden Goudwater 38% vol (sinds 2017) afgevuuld:
 - 546 flessen van 50 cl
 - 104 flessen van 100 cl (schenkflessen voor het proeflokaal)
- Afgelopen jaar werden de volgende hoeveelheden afgevuuld Oranjebitter 38% vol (sinds 2008) afgevuuld:
 - 378 flessen van 50 cl
 - 107 flessen van 100 cl (schenkflessen voor het proeflokaal)
- Afgelopen jaar werden de volgende hoeveelheden Elixir 35% vol (sinds 2005) afgevuuld:
 - 360 flessen van 50 cl

- 117 flessen van 100 cl (schenkflessen voor het proeflokaal)
- Afgelopen jaar werden volgende hoeveelheden Vatgerijpte Hasseltse Graanjenever 40% vol afgevuld:
 - 71 kruiken van 70 cl

2. BEWAREN

STRATEGISCHE DOELSTELLING 02 (BEWAREN)

Diepgaand onderzoek naar en optimale beleving van het jeneververhaal zijn enkel mogelijk dankzij degelijk, bruikbaar en authentiek bronnenmateriaal. Om dat te kunnen faciliteren en realiseren zet het Jenevermuseum in op een **kwaliteitsvolle bewaring** van zijn collecties door middel van een duurzaam museumdepot en het hoogwaardig digitaliseren van de collecties.

2.1 PASSIEVE CONSERVERING

- Alle standaardacties werden voortgezet.
- In 2022 werd de eigen depotsituatie en -behoeftes in kaart gebracht via een gedetailleerde volumeberekening van de huidige depotsituatie in het museumdepot Roode Berg, de verspreide depotruimtes in de drie musea en extern gehuurde depotruimte. De gegevens werden geanalyseerd. Samen met FARO werd – in twee overlegmomenten – het veld verkend. In 2023 werd dit verder uitgediept met werkbezoeken naar de erfgoeddepots van Kortrijk, Ieper en Brugge met de schepen voor cultuur, de directeur Vrije Tijd, de stadsingenieur en medewerkers van FARO. Doel: in 2024 helderheid krijgen over de ambities van de stad Hasselt met betrekking tot het bovenlokaal potentieel van een erfgoeddepot en een eerste zicht krijgen op het kostenplaatje.

2.2 ACTIEVE CONSERVERING EN RESTAURATIE

In 2023 werden geen restauraties op de collectie uitgevoerd.

2.3 REGISTRATIE

2.3.1 Algemeen

- Momenteel zijn er 30.137 collectiestukken geïventariseerd in Axiell Collections.
- Onthaalmedewerkers helpen wanneer het kan bij de registratie en het aanvullen van de beschrijvingen in de collectiedatabase. In 2023 betrof dit voornamelijk de koppeling van de juiste afbeeldingreferenties aan de objectrecords in Axiell Collections en het beschrijven van etiketten.
- Een stagiair (VUB, masterstudent geschiedenis) werkte gedurende 120 uren (gespreid over 2022-2023) op de deelcollectie affiches in de collectie Ronald Ferket: onderzoek naar dubbels met de museumcollectie en voorbereiding van registratie van de 'nieuwe' affiches in Axiell Collections. In 2023 registreerde zij 97 affiches uitgebreid in Axiell Collections.
- Een vrijwilligster werkt sinds december 2022 een halve dag per week aan de registratie van de facturen en brieven uit onder meer de collectie van Ronald Ferket in een Excel-bestand dat later kan opgeladen worden in Axiell Collections. De registratie werd in 2023 afgerond. Het opladen in Axiell Collections staat – na controle van de invoergegevens – voor 2024 op de planning.

2.3.2 Digitalisering

- In december 2023 werden van 36 objecten kwaliteitsvolle hoge resolutie foto's genomen door Dominique Provost, kunstfotograaf.
- Samen met het Stadsarchief Hasselt hebben de Musea Hasselt een raamcontract voor het digitaliseren van papieren collecties. Concreet voor de musea betekent dit dat voor de periode 2022-2025 jaarlijks een deel van de papieren collectie door een professioneel bedrijf hoogwaardig gedigitaliseerd wordt. Er wordt dan een contingent aangeleverd. Voor 2023 betrof het vooral recent verworven affiches, pancartes postkaarten en foto's, maar ook de deelcollecties receptenboekjes en ordonnanties en een stuk van de deelcollectie handelscatalogi. In totaal gaat het om ongeveer 5.000 scans.
- Het Jenevermuseum stapte in het grootschalige 'meemoo GIVE'-project voor het digitaliseren van glasplaten. Omdat de glasplatencollectie van het Jenevermuseum al eerder gedigitaliseerd werd is het aantal voor dit project beperkt: het gaat om 13 glasplaten van de Antwerpse stokerij Meeùs uit de collectie van Ronald Ferket. De glasplaten werden in 2023 door meemoo gedigitaliseerd en in hun MAM-systeem opgenomen.

2.3.3 Erfgoeddatabanken

- Ook in 2023 werd de selectie op Erfgoedplus.be – door de ontwikkelingen rond de Vlaamse Erfgoeddatabanken – niet verder uitgebreid. Momenteel staan 5.777 objecten op Erfgoedplus. Deze objecten zijn ook zichtbaar op Europeana, de Europese website voor erfgoed.
- Op Erfgoedinzicht.be wordt een groter aandeel van de collectie van het Jenevermuseum online toegankelijk gemaakt. Op dit platform staan nu 7.376 collectiestukken. Goed beeldmateriaal is essentieel voor publicatie op Erfgoedinzicht. De selectie wordt regelmatig uitgebreid.
- Een 24,5% van de totale collectie van het museum is nu online toegankelijk. De raadpleegbare objecten zijn een mooie weerspiegeling van de diversiteit van de collectie.

2.4. LOD-project

- In maart 2021 diende het Jenevermuseum bij de Vlaamse Gemeenschap een aanvraag in voor de projectsubsidie cultureel-erfgoedwerking. Dankzij de goedkeuring van het project ‘Belgische jeneverstokerijen als LOD en ontsluiting via Wiki-platformen’ kan een halftijdse projectmedewerker gedurende de periode september 2021 – september 2024 aan de slag.
- Met dit project valoriseert het Jenevermuseum de historische informatie over stokerijen door deze te publiceren via Wikidata. Zo maken we persistente identifiers (PID’s) voor stokerijen, wordt de kennis verweven in het netwerk van Linked Open Data en verwijzen we naar het Jenevermuseum als expertisecentrum.
- Daarnaast bevat Wikipedia weinig artikels over stokerijen. Als meest geraadpleegde online encyclopedie ter wereld is dit het ideale kanaal om de informatie over stokerijen voor een breed publiek online toegankelijk te maken. Daarom organiseert het Jenevermuseum schrijfsessies voor vrijwilligers om samen artikels over stokerijen toe te voegen aan Wikipedia. Met deze ‘distill-a-thons’ hoopt het Jenevermuseum een Wiki-community samen te krijgen die jenevererfgoed mee op de online kaart wil zetten.
- Als belangrijkste verwezenlijkingen in 2023 gelden de 4 schrijfsessies die achtereenvolgens op volgende data plaatsvonden: 4 oktober, 17 oktober, 14 november en 7 december. De eerste drie schrijfsessies gingen door in het Jenevermuseum en focuste op Limburgse stokerijen. De laatste was in samenwerking met erfgoedcel Vlaamse Ardennen. Deze werd georganiseerd in de Abdij van Maagdendale te Oudenaarde en ging over Oost-Vlaamse stokerijen.
- Voor de sessie van 14 november in samenwerking met Hogeschool PXL werden studenten van de opleidingen communicatie en copywriting uitgenodigd. De overige deelnemers waren voornamelijk erfgoedmedewerkers, leden van erfgoedverenigingen of heemkundige kringen en reeds actieve ‘Wikipedianen’. De begeleiding werd steeds verzorgd door de projectmedewerker als ook door Geert van Pamel, voorzitter van Wikimedia België. In totaal waren er 32 deelnemers en resulteerde deze schrijfsessies in 36 nieuwe Wikipedia-artikelen over Belgische stokerijen.
- Ter aanvulling publiceerde de projectmedewerker 140 beelden van collectiestukken uit het Jenevermuseum onder een open licentie in Wikimedia Commons, de beeldbank van Wikimedia. In de eerste plaats illustreren deze beelden de betreffende Wikipedia-artikels, maar ook zijn ze zo beschikbaar voor iedereen om vrij te hergebruiken.
- Via de Wiki-projectpagina wordt de voorbereidende informatie over de schrijfsessies gedocumenteerd alsook de resultaten gemonitord. Met dit pilootproject ambieert het Jenevermuseum om als museum ook buiten de museummuren digitaal open en toegankelijk te zijn, een tendens waar je in het digitale tijdperk niet omheen kan.

2.5. REPRODUCTIE-AANVRAGEN VAN COLLECTIE

In 2023 werden reproducties van volgende collectiestukken aangevraagd voor publicaties of tentoonstellingen:

- Publicatie in OriGIN van Gaetano Panazza: affiche ‘Oude Beste Genever’ van stokerij Meeùs (JM.10.0173.00), affiche ‘L’Alcool est un poison’ (JM.95.1101.00), postkaart ‘Ce que donne le blé’ (JM.87.1263.00), affiche ‘De accijnzen op zoek naar alkool’ (JM.94.0400.00), postkaart ‘Bezoek in de kazerne’ van stokerij Neefs (JM.84.0395.00)
- Publicatie over het Antwerpse Waterhuis/Brouwershuis (verschijningsdatum: 2024): reproductie van affiche van stokerij Van den Bergh & Cie in Antwerpen (JM.02.0152.00)
- Publicatie in het wetenschappelijk boek Oude kaarten lezen. Handboek voor historische cartografie, uitgegeven bij Wbooks, Zwolle: reproductie van affiche m.b.t. de Wet Vandevelde (JM.82.0169.00)

- Artikel op blog Archivlris: affiche van stokerij Cusenier (JM.2018.0059.00)
- Reproductie van de alcohol- en likeurinstallatie Van Thorenburg-Mestdagh in de publicatie van Openbaar Kunstbezit Vlaanderen naar aanleiding van 20 jaar Topstukkendecreet
- 12-tal affiches uit de collectie van stokerijen uit de regio Charleroi in publicatie 'Charleroi en plein coeur. Le Pays Noir à travers l'imagerie populaire' van Eric Van den Abeele
- Erfgoedapp Virtueel Museum Vlaanderen: affiche van stokerij Neefs, Antwerpen (JM.92.0106.00)
- Touchscreenapplicatie in de topstuktentoonstelling in het MAS: keramische helm (JM.2014.0769.00)
- Publicatie over het ontstaan van de kerk van Banholt in Zuid-Limburg, Nederland (verschijningsdatum: najaar 2025): affiche van stokerij Vinckenbosch (JM.89.0402.00)

2.6. ONDERZOEKS- EN INFOVRAGEN M.B.T. DE COLLECTIE

- Behalve talrijke vragen rond de financiële waarde van objecten – om deontologische redenen doet het museum geen waardebeoordelingen – krijgt het Jenevermuseum ook info- en onderzoeksvragen over jenevererfgoed. De vragen werden telkens zo uitgebreid mogelijk beantwoord.
- In 2023 ging het om 31 vragen van zowel verzamelaars, heemkringen, genealogen, studenten e.d. hoofdzakelijk m.b.t. de historie van verschillende Belgische jeneverstokerijen of met een vraag over een specifiek object.

3. WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK

STRATEGISCHE DOELSTELLING 03 (ONDERZOEKEN)

Het Jenevermuseum voert verdiepend, relevant onderzoek en stimuleert verantwoord experiment door zijn kennis en **collecties ter beschikking te stellen van derden**. Hiervoor werkt het museum samen met particulieren, verenigingen, musea en andere erfgoeddeskundigen, beroepsorganisaties, bedrijven en onderwijsinstellingen. Op deze manier versterkt het museum zijn status als kennis- en expertisecentrum voor het Belgische gedistilleerd.

3.1. ONDERZOEKSPROJECT 'EMAILBORDEN VOOR JENEVER EN LIKEUR'

In de eerste helft van 2023 werd op regelmatige basis samen met expert Jan De Plus verder gewerkt aan dit project via verschillende overlegmomenten. Het project mondde in het najaar 2023 uit in een publicatie in het Nederlands en het Frans (uitgegeven door uitgever Weyrich en geschreven door Jan De Plus, Karl Scheerlinck en Yves Segers) en een tentoonstelling op twee locaties: het Jenevermuseum en Het Stadsmus.

3.2. ONDERZOEKSPROJECT 'GRAFICUS EDGARD DARIMONT'

- In het najaar van 2018 werd een opstartvergadering gehouden met expert Karl Scheerlinck over een onderzoeksproject naar grafisch ontwerper Edgard Darimont (Hasselt, 1909 – Lanaken 1980). Edgard Darimont ontwierp, hertekende of herinterpreteerde voor verschillende stokerijen en andere bedrijven etiketten, affiches, pancartes en andere promotiemiddelen. Hij is vooral ook gekend voor zijn ontwerpen voor de Antwerpse Zoo.
- De in door Francine Darimont, dochter van Edgard Darimont, in bruikleen gegeven privécollectie werd gedeeltelijk in Excel geregistreerd in 2021. Een deel van die collectie werd in 2022 en 2023 via het raamcontract van de stad Hasselt gedigitaliseerd.
- Timing realisatie van publicatie en expo: najaar 2025.

3.3. ONDERZOEKSPROJECT 'HASSELTSE STOKERIJEN'

Na het project over stokerij Smeets (2011) en stokerij Fryns (2022) valt de keuze op de Hasseltse stokerij Severy om de geschiedenis van de stokerij grondig te onderzoeken. De eerste contacten met de familie Severy werden gelegd. Een vrijwilliger zet de schouders mee onder het historische onderzoek.

II. PUBLIEKSBEEMIDDELING EN -WERKING: PRESENTEREN - INFORMEREN

STRATEGISCHE DOELSTELLING 04 (TOELEIDEN & PRESENTEREN)

Het Jenevermuseum optimaliseert een kwaliteitsvolle, **gedifferentieerde productmix** (aanbod), met bijhorende communicatie en/of promotie. De nadruk ligt steeds op het verwerven van inzicht én op persoonlijke beleving bij (jong)volwassen gebruikers met interesse voor erfgoed, (streek)gastronomie, wetenschap en techniek. Bij het samenstellen van de productmix vertrekt het museum van inzichten verworven uit **gebruikersonderzoek**. Elke gebruiker van het Jenevermuseum, virtueel of fysiek, museumbezoeker of participant in een project, wordt 'jeneverwijs' en zo ambassadeur van het jeneververhaal.

1. ALGEMENE TOEGANKELIJKHEID

1.1. MUSEUM

1.1.1. Toegangstarieven

In 2022 bleven de volgende toegangstarieven gehanteerd:

Individuele:	€ 7 p.p. inclusief consumptie
65-plus	€ 5 p.p. inclusief consumptie
Jongeren tot 26 jaar:	€ 3 p.p. inclusief consumptie
Kinderen tot 12 jaar:	gratis
Groepen (vanaf 15 personen):	€ 5 p.p. inclusief consumptie

Een ticket voor het Jenevermuseum gaf van 24 september tot 8 januari 2023 ook toegang tot de expo 'Fryns. Vijf generaties jeneverstokers' en omgekeerd.

1.1.2. Openingsuren in 2022

Het museum was afgelopen jaar 291 dagen geopend.

De openingsuren bleven ongewijzigd, nl. van dinsdag tot zondag van 10u tot 17u.

Sluitingsdagen waren: elke maandag, 1 januari, van 10 tot 30 januari, 24, 25 en 31 december.

1.2. DOCUMENTATIECENTRUM

Het documentatiecentrum is raadpleegbaar op afspraak en binnen de normale kantooruren. Regelmatig ontving het museum aanvragen voor informatie (zowel schriftelijk, telefonisch als persoonlijk) en dit hoofdzakelijk in functie van eindwerken en papers door scholieren en studenten, maar ook in functie van andere onderzoeken en projecten.

2. TIJDELIJKE TENTOONSTELLINGEN

2.1. DUBBELEXPO 'IJZERSTERK. BELGISCHE EMAILBORDEN VOOR STERKEDRANK' (VAN 24 SEPTEMBER TOT 8 JANUARI – LOCATIE: JENEVERMUSEUM & HET STADSMUS)

IJzersterk... dat is het minste wat je van emailborden kan zeggen. Email is een beschermlaag uit gesmolten, gekleurd glas, aangebracht op metaal. Tot in de jaren 1950 vond je email in elk huishouden als kookpot, nachtemmer of badkuip. Maar ook buitenshuis was email erg populair als reclamebord. Zij trotseerden weer en wind en bleven jarenlang fris. Door de komst van goedkopere alternatieven als aluminium en plastic, verdwenen de borden langzaam uit het straatbeeld en groeiden ze uit tot een gewild verzamelobject. De schoonheid ervan was voortaan voorbehouden voor de ogen van gepassioneerde verzamelaars. Tot nu!

De tentoonstelling 'IJzersterk' richt de aandacht volledig op het reclamebord voor binnen- en buitenlandse merken van sterkedrank, geproduceerd door Belgische emailleries: van de jenevers van Rubbens en Bruggeman tot de aperitiefwijnen van Byrrh en Martini of Rossi. De expo is te zien op twee locaties: het Jenevermuseum en Het Stadsmus. Het Jenevermuseum toont het productieproces van een emailbord, een knap staaltje vakmanschap. Het Stadsmus etaleert de levendige kleuren en verfijnde typografie aan de hand van meer dan 190 unieke pareltjes uit email.

De expo werd samengesteld in nauwe samenwerking met emailexpert Jan De Plus. Bij de expo verscheen de gelijknamige publicatie uitgegeven door uitgeverij Weyrich en werden verschillende publieksactiviteiten georganiseerd (cf. infra).

3. INGREPEN IN DE VASTE MUSEUMPRESSENTATIE

3.1. DE JENEVERMOORD

De (gratis) interactieve museumspeurtocht werd in 2023 3.228 (2022: 2.440) keer gespeeld.

3.2. MET DE GEESTENDETECTOR OP STAP

De (gratis) interactieve audioguide werd in 2023 116 (2022: 558) keer uitgeleend.

3.3. PROJECT 'VERBREDING EN VERDIEPING VAN DE SMAAKBELEVING IN DE VASTE PRESENTATIE EN IN HET PROEFLOKAAL

- De aanbestedingsprocedure voor dit project werd in 2023 opgestart en in het najaar toegekend aan het designbureau Gelo Studio uit Sint-Denijs-Westrem dat een concept uitwerkt dat de geur- en smaakbeleving in de sfeer van een 19de-eeuwse labosetting plaatst waarbij de huisgestookte jenevers en likeuren én hun ingrediënten centraal staan en waarbij in samenwerking met olfactorisch kunstenaar Peter de Cupere en de studenten van het PXL MAD Open Senses Lab diverse, historische geuren worden ontwikkeld.
- De verdere inhoudelijke en technische uitwerking van het project wordt voorzien in 2024 en 2025.

4. ACTIVITEITEN

4.1. RONDLEIDINGEN, WORKSHOPS, TASTINGS EN EDUCATIEVE PROGRAMMA'S VOOR SCHOLEN

Na de geleidelijke heropstart van begeleide museumrondleidingen in 2022 werden in het najaar van 2023 ook de workshops en tastings voor groepen en de educatieve programma's voor scholen opnieuw aangeboden. Cf. infra voor de cijfers.

4.2. ERFGOEDDAG (23/04) – OS EN ANDERE JENEVERBEESTEN. EEN BEESTIG SMAKELIJKE WANDELING

- Na een korte inleiding nam prof. dr. Patrick Reygel (UHasselt) de deelnemers mee op sleeptouw in het museum en stond hij stil bij plekken en objecten met een dierlijk kantje. Daarna loodste hij hen langs enkele belangrijke jenever-en-beesten-locaties in de onmiddellijke omgeving van het museum. Bij de start, ongeveer halverwege en aan het einde wachtte jeneverambassadeur en top-chef Anne-Sophie Breyssem de deelnemers op met enkele beestige (runds)hapjes, een perfecte match bij een stevige museumborrel. Thema van de Erfgoeddag in 2023 was dan ook 'beestig'.
- Het museum en de activiteit waren gratis toegankelijk.
- Aantal deelnemers activiteit: 2x 20 deelnemers (volzet)
- Aantal bezoekers: 203

4.3. STUDENTS @ THE MUSEUM (02/05)

- Elke jaar slaan de hogescholen PXL, UCCL en de UHasselt de handen in elkaar en werken ze een cultureel geïnspireerde avond uit voor al hun studenten. Voor de editie van 2023 hostte het Jenevermuseum dit event en bood de studenten de mogelijkheid de Jenevermoord op te lossen in fysieke aanwezigheid van alle verdachten. Als afsluiter bood bartender Rob Biesmans van cocktailbar Koks and Tales een jenevercocktail of mocktail aan in het proeflokaal van het museum mét de nodige historische toelichting.
- Aantal deelnemers: 110

4.4. KUNSTENNACHT (11/05) – DRAFSALON DOOR FOOD DESIGNER MARIJE VOGELZANG

- Tijdens de Hasseltse Kunstennacht (van 18u tot 23u) bracht food designer Marije Vogelzang i.s.m. de studenten van het Open Senses Lab van de PXL MAD School of Arts een performance rond draf, het restproduct van de jenever- en bierproductie. Samen met de studenten en hun docent-kunstenaars Peter de Cupere en Carina Gosselé liet Marije draf en jeneverbes versmelten tot een verrassende artistieke wellness-ervaring compleet met jeneverbeszeep, drafloekjes, een geurende lintentunnel en een rustgevende meditatie-audio.

- Enkele van de studenten brachten in verschillende museumzalen ook de performance 'Variaties op een thema'. Deze performance ontstond vanuit de vraag om te reflecteren op het werk '3650 dagen/3650 nachten' van Philippe Van Snick. Vanuit improvisatie zijn er vier performatieve variaties ontstaan die resoneren met de thema's terugkerend in Van Snicks werk: zoals het contrast tussen dag en nacht en het werken met decimalen, ritme en ruimte.
- Aantal bezoekers: 370 bezoekers

4.5. JENEVER COCKTAIL FEST (27/05)

- Jenever leeft! Dat wilde Belle Events, drie studenten communicatie- en eventmanagement van Hogeschool PXL, aantonen met de tweede editie van het 'Jenever Cocktail Fest'. Het Jenevermuseum trad op als gastheer voor dit event. Samen met jeneverproducenten Smeets en Fryns boden de studenten verschillende jenevercocktails én mocktails aan. Jeneverambassadeur Anne-Sophie Breyssem schonk haar eigen jenevercocktail gematcht met een gastronomisch hapje. Muzikale ambiance was gegarandeerd dankzij een live optreden van De Knappe Koppen.
- Aantal aanwezigen: 550

4.6. FOOD PAIRING: COCKTAILS & AMUSES (27/06)

- Ook op dinsdag 27 juni namen jenevercocktails de museumsite over. In de stookzaal omarmde chef-kok Anne-Sophie Breyssem de veelzijdigheid van jenever en likeur en bracht ze met haar eigen interpretaties vijf klassieke cocktailrecepten (op basis van de 5 huisproducten van het museum) naar een nieuw niveau. De jeneverambassadeur matchte bovendien de vijf huisgestookte jeneveren en likeuren met een culinair hoogstandje in de vorm van een gastronomisch hapje.
- Aantal deelnemers: 17

4.7. ACTIVITEITEN BIJ DE DUBBELEXPO 'IJZERSTERK. BELGISCHE EMAILBORDEN VOOR STERKEDRANK'

- Opening expo's en boekvoorstelling (22/09 – locaties: Jenevermuseum > UHasselt > Het Stadsmus): 236 aanwezigen – receptie gesponsord door La Martiniquaise Benelux (Smeets)
- Wedstrijd 'Red een bedreigd lettertype': tijdens de expo konden bezoekers uit de lettertypes van 10 geselecteerde emailborden via een formulier hun favoriete lettertype kiezen. Daarbij maakten 3 deelnemers kans op een emailbord met hun naam uitgevoerd in het meest gekozen lettertype. Aantal formulieren/deelnemers: 856.
- Rondleiding IJzersterk door emailexpert Jan De Plus: Jan startte in Het Stadsmus waar hij de deelnemers liet kennismaken met maar liefst 190 borden voor verschillende jenevermerken en andere spirits zoals Byrrh, Martini en Rossi. Daarna nam hij hen mee naar het Jenevermuseum waar hij het productieproces van een emailbord toelichtte. Op 10 december werd hij vergezeld door Jo Klaps, scenograaf en reddert van lettertypes, die uitleg gaf bij zijn initiatief Font Rescue.
 - 15/10: 20 deelnemers (volzet)
 - 12/11: 20 deelnemers (volzet)
 - 10/12: 20 deelnemers (volzet)

4.8. HASSELTSE JENEVERFEESTEN (15 & 16/10)

- De 32ste editie van de Hasseltse Jeneverfeesten zette het museum en de stad weer helemaal op stelten. Het museum was het hele weekend gratis toegankelijk.
- Voor de tweede keer stelde het museum bij de voorstelling van de versgestookte huisjenever ook een jenever(museum)ambassadeur voor. Een jaar lang draagt de huisjenever de naam van deze ambassadeur met wie in het daaropvolgende voorjaar ook allerlei activiteiten worden opgezet. De tweede jenever(museum)ambassadeur werd Regula Ysewijn, gepassioneerd Vlaams culinair auteur en fotograaf met een groot hart voor al wat Brits is, én voor jenever, ook bekend als jurylid van de televisieprogramma's Bake Off Vlaanderen en Junior Bake Off.
- Als curator voor de samenstelling van het publieksprogramma werd theatergezelschap Be Flat ingeschakeld. Be Flat zorgde niet alleen voor een spectaculaire presentatie van de verse huisjenever met o.a. een vuurspuwer en andere acrobaten. Op zondag zorgde het gezelschap voor een gevarieerd programma met luchtacrobatie, jongleurs, muziek en nog veel meer.
- Bezoekers: 6.715 (3.339 op zaterdag en 3.376 op zondag)

4.9. JAZZ 'N JENEVER

- Voor het achtste jaar op rij programmeerde het Jenevermuseum in samenwerking met jazzexpert en -muzikant Arne Van Coillie en vzw Jazz in Hasselt jazzconcerten onder de naam 'Jazz 'n Jenever'.
- Stefan Bracaval en Pierre Anckaert (31/03): 22 aanwezigen

- KOOR (25/08): 31 aanwezigen
- Carlo Nardoza en Philippe Thuriot (30/06): 45 aanwezigen
- Lories, Postma en Thys (27/10): 39 aanwezigen

4.10. AVONDSPEKTAKEL 'PAPAGENO' (16/12)

- Papageno, gebracht door theatercompagnie De Machienerie, is een totaalconcept geïnspireerd op de opera "Die Zauberflöte" van Mozart. Het is een verhaal waarin de liefde en het licht de duisternis verdrijven. En dat alles overgoten met een middeleeuwse jeneversfeer. Tijdens een avondwandeling (start van 18u tot 21.30u) namen we de bezoekers mee in een betoverende wereld vol lichtjes en vuur in en rond het Jenevermuseum en maakten ze kennis met verschillende personages zoals de Koningin van de Nacht, Papageno de vogelvanger en Prins Tamino. Eindigen kon met een hartverwarmende borrel in ons proeflokaal. Muziek, acrobatie, jenever en heel veel sfeer op donkere winteravonden.
- Aantal deelnemers: 1.430 (volzet)

5. SAMENWERKINGSVERBANDEN

5.1. ONDERSTEUNING LEDENWERKING VZW NATIONAAL JENEVERMUSEUM HASSELT

- Naar aanleiding van de aangepaste overeenkomst tussen de stad Hasselt en de ondersteunende museumvzw's ontwikkelt de vzw Nationaal Jenevermuseum Hasselt zich sinds 2018 tot een ledenvereniging die diverse activiteiten rond jenever voor haar leden organiseert. De vzw blijft eigenaar van het grootste deel van de collectie en stelt deze ter beschikking op basis van een langdurige bruikleenovereenkomst. Het Jenevermuseum treedt steeds op als een verantwoordelijke collectiebeheerder en, waar gewenst en waar mogelijk, als logistieke en/of inhoudelijke partner bij de ledenactiviteiten.
- Op 4 juni organiseerde de vzw een jeneverwandeling in de stad met start en aankomst in het museum.
- Op 1 oktober organiseerde de vzw een rondleiding door emailxpert Jan De Plus in de dubbelexpo 'IJzersterk. Emailborden voor sterkedrank'.
- Op 12 november organiseerde de vzw voor haar leden 2x de foodpairing 'Chocolade & jenever'.

5.2. (POSTGRADUAAT) CULTUUREducator

Hogeschool PXL biedt een postgraduaat cultuureducator aan in samenwerking met verschillende culturele actoren. Ook Musea Hasselt, inclusief het Jenevermuseum (via de stafmedewerker publieksbemiddeling) is een actieve partner in de dit postgraduaat en biedt o.m. gastlessen en plaatsbezoeken aan. Voor het academiejaar 2023-2024 werd het postgraduaat door de PXL niet ingericht wegens te weinig inschrijvingen. Er ging wel een les door op 27/9 voor 10 studenten cultuureducator van de lerarenopleiding.

5.3. EEN NIEUW BOEKINGS- EN TICKETINGSYSTEEM: NEXTGEN

Stad Hasselt trok de Nederlandse firma Delcom aan om een nieuw boekings- en ticketingsysteem te ontwikkelen voor verschillende diensten van de stad. De firma startte met het ontwikkelen van het systeem voor de musea en Visit Hasselt. Publieksmedewerker Joke Smets en medewerker communicatie Wivina De Bus zijn sterk bij deze ontwikkeling betrokken. De implementatie was voorzien voor september 2023, maar werd uitgesteld naar het voorjaar van 2024. Er werden al opleidingen voor het personeel en de gidsen voorzien in 2023. Deze werden gegeven door onder anderen Joke Smets.

6. GIDSENWERKING

6.1. KWALITEIT IN GIDSENWERKING

Het Jenevermuseum vindt het belangrijk dat de gidsen, die een belangrijke schakel zijn tussen het museum en de bezoekers, een goede vorming krijgen (zowel op inhoudelijk vlak als op het vlak van methodieken), opgevolgd worden en voldoende inspraak hebben. Daarom bieden we, naast inhoudelijke vormingen, ook vormingen aan rond methodieken. Omdat we het stellen van vragen en het in dialoog gaan met de bezoekers belangrijk vinden, organiseerden we vorming hierrond, gegeven door Janien Prummel. Deze vorming staat open voor alle gidsen van Musea Hasselt. De eerste sessie ging door op 7/11. De tweede sessie gaat door in 2024.

6.2. VORMING VOOR DE MUSEUMGIDSEN

Bij elke nieuwe expo worden er inhoudelijke vormingen gegeven. Op donderdag 21 september verzorgden emailexpert Jan De Plus en conservator Joanie Dehullu een wandelvoordracht doorheen de dubbelexpo 'IJzertserk. Belgische emailborden voor sterkedrank'. Er werd eveneens een uitvoerige informatiebundel voorzien.

6.3. NEXTGEN, EEN NIEUW TICKETING- EN BOEKINGSSYSTEEM

In het kader van de implementatie van Nextgen, een nieuw boekings- en ticketingsysteem, kregen de gidsen al vormingen over hoe dit systeem er voor hen uit gaat zien. Deze vormingen gingen door op 28/8, 29/8 en 12/9.

7. COMMUNICATIE EN MARKETING

7.1. COMMUNICATIESTRATEGIE

7.1.1. Focus: persona smaaklover

Binnen de communicatie/branding van het Jenevermuseum wordt gewerkt voor 4 doelgroepen vertaald in volgende persona's:

- de 'smaaklover' met interesse voor het authentieke/ambachtelijke, voor het productieproces en het degusteren ervan; hij/zij ziet de waarde in van dit vakmanschap, heeft nood aan verdieping en kruisbestuiving met ander smaakvakmanschap zoals gastronomie, enz.
- de 'smaakmeester' is professioneel bezig met smaakvakmanschap, is vaak een die-hard jenever(museum)fan; de kleinste doelgroep maar wel een zeer belangrijke
- de cultuurtoerist: hij/zij is meestal in het bezit van een museumpas; cultuurbeleving zit in zijn/haar DNA
- de actieve ontspanner(s), doorgaans zeer actieve koppels met uiteenlopende hobby's zoals fietsen, koken, yoga en schilderen, die af en toe een streekeigen museum bezoeken tijdens een vakantie of citytrip.

In 2023 werd er ingezet op de verdieping van het thema 'smaakvakmanschap'. Samen met de jeneverambassadeur Anne-Sophie Breyssem werden er verschillende activiteiten (cfr.supra) rond jenevercocktails en bijpassende amuses (foodpairing) georganiseerd. Binnen de communicatie werd dit versterkt met een zomercampagne waarbij Anne-Sophie 5 verschillende jenevercocktails ontwikkelde met bijhorend hapje. Van de recepten werden filmpjes gemaakt en deze werden via een gerichte advertentiecampagne op sociale media gepromoot. De bezoekers in het Jenevermuseum kregen ook de recepten mee via een postkaart en wie huisproducten kocht kreeg via labels aan de flessen de incentive om thuis ermee aan de slag te gaan. De lancering van deze jeneverrecepten gebeurde in samenwerking met Visit Hasselt. Smaaklovers over heel Vlaanderen werden bereikt in de hoop hen te verleiden tot een bezoek aan het museum.

7.1.2. Nieuwe jeneverambassadeur Regula Ysewijn

Om de branding van het Jenevermuseum rond smaakvakmanschap te verdiepen, werd gekozen om elk jaar opnieuw samen te werken met een nieuwe Jeneverambassadeur. Tijdens de jeneverfeesten werd de nieuwe ambassadeur voorgesteld. Regula Ysewijn is een gepassioneerd Vlaams culinair auteur en fotograaf met een groot hart voor al wat Brits is, én voor jenever. Ze is gekend onder meer als jurylid van de televisieprogramma's Bake Off Vlaanderen en Junior Bake Off, of misschien wel van haar laatste boek over Belgische baktradities. Bovendien is ze ook een echte jeneverliefhebber. Niet alleen zal Regula's portret een jaar lang het kruiklabel van onze huisgestookte Hasseltse Graanjenever sieren. Samen met haar worden in 2024 meerdere activiteiten georganiseerd.

7.1.3. Promotie van tijdelijke expo IJzersterk

- Naast de klassieke doelgroepen van het Jenevermuseum, richtte de communicatie over de tijdelijke expo zich ook op volgende doelgroepen:
 - liefhebbers van emailborden en antiek
 - liefhebbers van erfgoed in Limburg en Vlaams Brabant
- Dat dit zeer specifieke doelgroepen zijn, vaak georganiseerd in groepen van verzamelaars op sociale media, bood de kans om hen te bereiken via een gerichte online advertentiecampagne. Een social media agency werd onder de arm genomen en speelde in op deze doelgroepen via een retargetting campagne, waarbij een doelgroep met interesse verschillende keren dezelfde

advertentie te zien krijgt. Dit met gemengd succes. De groep bleek toch kleiner te zijn dan aanvankelijk ingeschat waardoor de prijs per contact te hoog werd. Daarom werd de doelgroep uitgebreid naar inwoners van Hasselt.

- Een visibiliteitscampagne werd opgezet in het Hasseltse straatbeeld maar ook via een uitgebreide affichecampagne in Leuven, Antwerpen en Hasselt.
- In alle musea in het netwerk van Aeolus/agraffa werd de expoflyer bedeed.
- De communicatiekanalen van Stad Hasselt werden ook ingezet (Uit-magazine, led-walls, boulevardaffiches, enz.)
- Een persmoment leidde tot artikels in of op o.a. Radio 2, Het Laatste Nieuws, Het Belang van Limburg, Gazet van Antwerpen, Okv, Volkskunde Limburg, Industrieleergoed.be, De Tijd, Le Soir, enz.
- Er werd ook een wedstrijd georganiseerd in de tentoonstelling waarbij je je eigen emailbord kon winnen. Doel van de wedstrijd? Extra mailadressen te verzamelen voor de komende expo's van het Jenevermuseum en zo terugkeer bezoek te genereren. De wedstrijd kende 860 deelnemers.

7.2. COMMUNICATIEKANALEN

7.2.1. Website

- In 2023 kende de website 37.924 sessies of bezoeken (2022: 22.884) en 27.848 gebruikers of unieke bezoekers (2022: 17.039).
- De bezoekers brengen gemiddeld 3 minuten en 44 seconden op de website door (2022: 2 minuten 16 seconden).
- De site wordt hoofdzakelijk bezocht vanuit België, Nederland en de USA, maar ook vanuit Duitsland, Frankrijk, de UK, Spanje en Finland.

7.2.2. E-zine

- De e-zines – in 2023 waren dat er 18 – geven een overzicht van nieuws en activiteiten en verwijzen daarvoor steeds naar de website. Er worden eveneens – overkoepelend voor de stedelijke musea - digitale nieuwsbrieven uitgestuurd naar specifieke doelgroepen: gezinnen, scholen en gidsen.
- De openingsrate (de hoeveelheid lezers die de nieuwsbrief openklikt) is gemiddeld 49% wat op een betrokken doelgroep wijst. De gemiddelde openingsrate voor e-zines is 30% is. Onder de 20% is een slecht resultaat.
- Eind 2023 hadden we 3.434 abonnees. In 2023 hebben 485 nieuwe abonnees zich ingeschreven op onze nieuwsbrief.

7.2.3. Sociale media

- Sinds 26 november 2012 beheert het museum zijn eigen Facebookpagina. De pagina heeft op 31 december 2023 2.929 'volgers', hoofdzakelijk uit België 90% waarvan een kwart uit Hasselt (25%) en Nederland 8%. Evenveel mannen als vrouwen en mooi gespreid over alle leeftijdscategorieën. Uitschieters waren berichten die een organisch bereik van 11.000 haalden vb. geprogrammeerd Be-Flat op jeneverfeesten. Op jaarbasis bereikten we 398.000 mensen die actief zijn Facebook en 251.900 mensen die actief zijn op Instagram. De pagina wordt beheerd door de directeur en de verschillende stafmedewerkers.
- Sinds 4 februari 2014 heeft het Jenevermuseum een eigen Instagram-account (Jenevermuseum, @jenevermuseum) met 2.171 volgers (2.012 in 2022). Er werden 142 (2022: 196) berichten in de vorm van afbeeldingen of filmpjes gepost in de 'feed' en/of 'stories'. De afbeeldingen worden vaak gedeeld via Facebook. Het account wordt beheerd door de directeur.
- Voor de Jazz 'n Jenever-concerten, Jenevercocktailfestival, en de expo 'IJzersterk' werden op Facebook en Instagram advertenties geplaatst gericht op specifieke doelgroepen. Voor 'IJzersterk' gebeurde dit via een extern bureau.

7.2.4. Kanalen stad Hasselt (burger-, cultuur- en toeristische communicatie)

- De stad Hasselt biedt aan de stedelijke diensten en andere organisatoren verschillende geraadpleegde communicatie- en promotiekanalen aan, die het Jenevermuseum ten volle benut: het Uitmagazine dat samen met het stedelijk informatieblad de Nieuwe Hasselaar deur aan deur bedeed wordt, en dat ook mee te nemen is in de meeste Hasseltse cultuurhuizen, het eigen stedelijk e-zine, de kanalen van Visit Hasselt, de sociale media van stad Hasselt, centrale communicatiecampagnes van de stad zoals Zomer in Hasselt, enz.

- Hasselaren die een Uitpas kopen, krijgen korting bij heel wat culturele activiteiten in de stad. In het Jenevermuseum krijgen zij gratis toegang voor het museum en de expo's. Voor activiteiten als Jazz 'n Jenever kunnen zij punten sparen. Het aanbod voor de Uitpashouders wordt via een nieuwsbrief kenbaar gemaakt.
- De stad Hasselt voorziet ook digitale affichagemogelijkheden (led-wall, affiche rond de boulevard), die het Jenevermuseum, indien opportuun en beschikbaar, gebruikt.

7.2.5. Online marketingcampagne binnen Google Grants

In 2023 werkte het Jenevermuseum voor het vijfde jaar met het Google Grantsprogramma, dat de non-profit in staat stelt gratis te kunnen adverteren via Google Ads voor een totale waarde van \$120.000 per jaar. Hiervoor werkt het museum met een externe partner (Museummarketing) om dit budget optimaal te kunnen inzetten.

7.2.6. Belangrijkste advertenties en kortingsacties

- **Advertenties binnen het portfolio van Toerisme Limburg (Limburg Vakantiegids):** Toerisme Limburg voorziet jaarlijks voor attracties en logies de mogelijkheid om in te stappen in een waaier aan advertentie- en promotiemogelijkheden, aan gereduceerd tarief. Er werd een advertentie over het vakmanschap geplaatst in het vernieuwde magazine Gast verspreid bij Knack en Libelle.
- **Haspas:** het museum is een van de partners van HASPAS, een initiatief van Visit Hasselt, waarbij een pas toegang verleent tot een selectie van hotspots, zoals verschillende musea, Z33, de Japanse Tuin, Abdij Herkenrode e.d. De pas biedt ook andere voordelen bij de lokale middenstand gaande van lokale specialiteiten tot leuke gadgets. De pas is op verschillende plekken te koop tegen 18 euro. Aantal: 525 (2022: 215).
- **Uitpas Hasselt:** Hasselaren die een Uitpas kopen, krijgen korting bij heel wat culturele activiteiten in de stad. Zij krijgen gratis toegang voor een museumbezoek of de maandelijkse rondleidingen voor individuele bezoekers en mogen aan een kortingstarief deelnemen aan activiteiten als Jazz 'n Jenever. Aantal gratis museumbezoeken: 465 (2022: 438)
- **Bokrijkabonnement:** houders van een Bokrijkabonnement krijgen een kortingstarief dat gelijk is aan het groepstarief. Aantal: 6 (2022: 14)
- **Museumpas:** het Jenevermuseum lanceerde samen met meer dan honderd andere Belgische musea in september 2018 de Museumpas. Aan de pashouders geeft het museum gratis toegang inclusief consumptie, ook voor de lopende expo's. De inbegrepen consumptie is nieuw sinds vorig jaar en werd samen met Museumpas ingevoerd op basis van de suggesties van de bezoekers via de afterservicemail en via feedback aan onthaalmedewerkers. In ruil krijgt het museum steeds vermelding op de website museumpas.be en in de nieuwsbrief die Museumpas uitstuurt. Het Jenevermuseum is ook verkooppunt voor de Museumpas. Aantal: 2.038 (2022: 998)

7.3. PERSWERKING

7.3.1. Persberichten en -momenten

- Januari: persbericht n.a.v. de bezoekerscijfers in 2022
- Februari: persbericht n.a.v. aanmoedigingsprijs van Stripgids (5.000 euro) voor striptekenaar Michaël Olbrechts die in samenwerking met het museum de eerste graphic novel over jenever voorbereidt (voorzien in september 2024)
- Mei: persbericht n.a.v. het Jenever Cocktail Fest
- Juli: persbericht n.a.v. de aanwerving van een nieuwe stoker
- September: persbericht én persmoment (22/09) n.a.v. de expo 'IJzersterk. Belgische emailborden voor sterkedrank'

7.3.2. Opmerkelijkste aanwezigheid in de pers en media

- 13/01 – HLN: Hasseltse musea hebben topjaar achter de rug. Jenevermuseum blijft populair bij cultuurtoeristen
- 10/02 – HLN: Hasselts Jenevermuseum en stripauteur Michaël Olbrechts maken graphic novel over jenever
- 10/02 – Radio 2: interview met directeur Davy Jacobs n.a.v. de aanmoedigingsprijs van Stripgids voor Michaël Olbrechts
- 26/05 – Het Nieuwsblad: Studenten organiseren festival met hippe jenever in Jenevermuseum
- 04/07 – HBVL: Nieuwe stoker Jenevermuseum werkt in brouwerij: "Ik wil leren vanuit de praktijk"

- 04/07 – Radio 2: interview met directeur Davy Jacobs n.a.v. de aanwerving van een nieuwe museumstoker
- 22/09 – Radio 2: interview met emailexpert Jan De Plus n.a.v. de dubbelexpo 'IJzersterk'
- 03/10 – Radio Limburg NL: interview met conservator Joanie Dehullu n.a.v. de dubbelexpo 'IJzersterk'
- 20/10 – Radio 2: Nieuwe jeneverstoker Maarten uit Houthalen bereidt zich voor op Hasseltse Jeneverfeesten: "Eerste keer dat ik geen bezoeker ben, maar een stoker"
- 23/10 – Hasselt 1 : de radiotalkshow "Hallo Limburg Weekend" op zaterdagochtend: aankondiging Wikipedia-schrijfsessies, interview met projectmedewerker Inge Huskens
- 01/11 – Le Soir Magazine: L'histoire des plaques emailées belges
- 15/11 – GVA: Jenevermuseum toont ijzersterke (Antwerpse) reclame
- 23/11 – De Tijd / L'Echo: Emailborden. Kleurrijke reclame wordt waardevol verzamelobject / Ces vieilles plaques publicitaires en émail sont devenues des pièces de collection

8. BEZOEKERSRESULTATEN

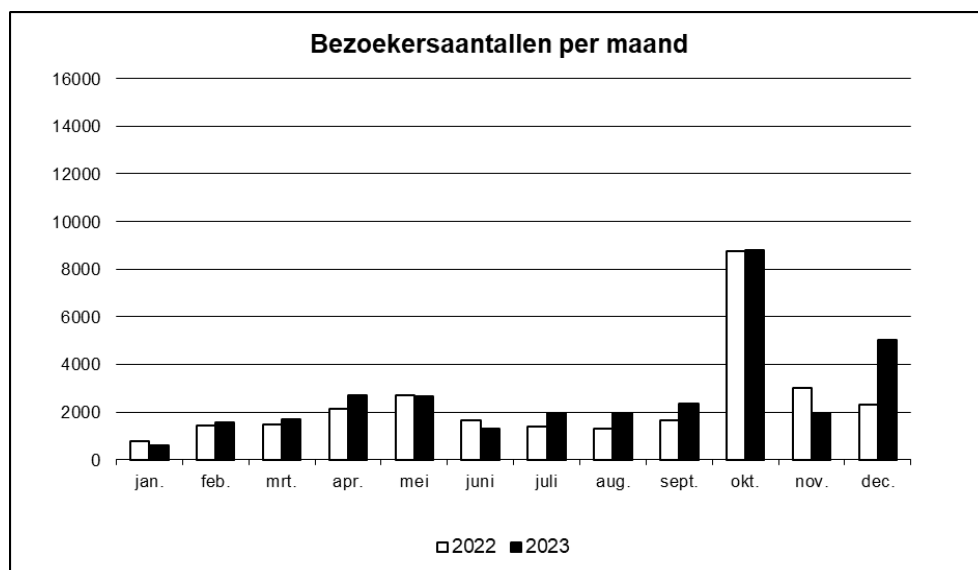
- Onze beschermde erfgoedsite (binnenkoer + museum + proeflokaal) mocht in totaal 68.781 bezoekers ontvangen, waarvan 32.601 ook effectief het museum zelf bezochten.
- Sinds 2004 worden de bezoekerscijfers ingegeven op de website van het Steunpunt Toerisme en Recreatie. Hier wordt een maandelijks overzicht bijgehouden van betalende en gratis bezoekers en het gemiddeld aantal bezoekers per dag. Daaruit leiden we af dat het museum in 2023 gedurende 291 dagen toegankelijk was met een gemiddelde van 112 bezoekers per open dag en 32.601 bezoekers in totaal.
- Na de heropstart van rondleidingen voor groepen in 2022 werden in het najaar van 2023 ook de workshops voor groepen (voor jongeren en volwassenen) heropgestart.
- In 2016 werden ter hoogte van de groene toegangspoort van het museum en ter hoogte van de inkom van het proeflokaal elektronische bezoekerstellers (crosscan) geplaatst. Deze tellers registreren iedereen die resp. de binnenkoer en het proeflokaal betreedt van dinsdag tot zondag telkens tussen 9 en 18u. Dit betekent dus dat de cijfers geen absolute bezoekerscijfers zijn (ook medewerkers, gidsen, leveranciers e.d. worden geteld) maar wel een indicatie aangeven van de drukte op bepaalde plekken op bepaalde momenten op onze museumsite.

8.1. CROSSCAN BINNENKOER EN PROEFLOKAAL

Crosscan	2023	2022	2021
Binnenkoer	58.781	57.030	47.014
Proeflokaal	27.199	27.192	18.688

8.2. AANTAL MUSEUMBEZOEKERS PER MAAND

	2023	2022	2021
Januari	584	788	460
Februari	1.582	1.456	811
Maart	1.705	1.476	701
April	2.716	2.117	1.577
Mei	2.655	2.688	1.680
Juni	1.286	1.662	1.147
Juli	1.970	1.400	3.227
Augustus	1.959	1.320	3.301
September	2.374	1.651	1.757
Oktober	8.789	8.775	8.380
November	1.955	3.023	2.189
December	5.026	2.318	1.825
Totaal	32.601	28.674	27.055

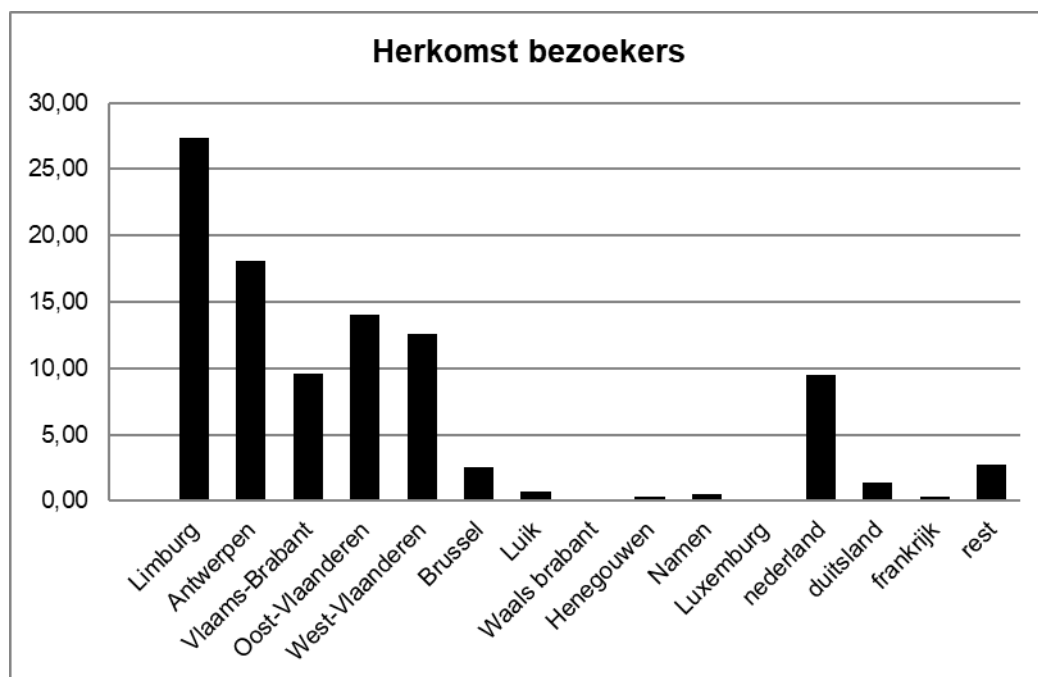

8.3. BEZOEKERSCATEGORIEËN

Categorie	2023	%	2022	%	2021	%
Volwassenen	16.915	51,88	12.936	45,11	13.974	51,65
Kinderen (-12 jaar)	379	1,16	498	1,74	705	2,61
Jongeren (13-26 jaar)	2.440	7,48	2.639	9,20	3.989	14,74
Volwassenen – groep	4804	14,74	4.698	16,38	1.123	4,15
Scholen – groep	580	1,78	470	1,64	235	0,87
Uit-pas Hasselt	465	1,43	438	1,53	743	2,75
Opendeurdagen	303	0,93	85	0,30	71	0,26
Jeneverfeesten	6.715	20,60	6.910	24,10	6.215	22,97
Totaal	32.601	100	28.674	100	27.055	100

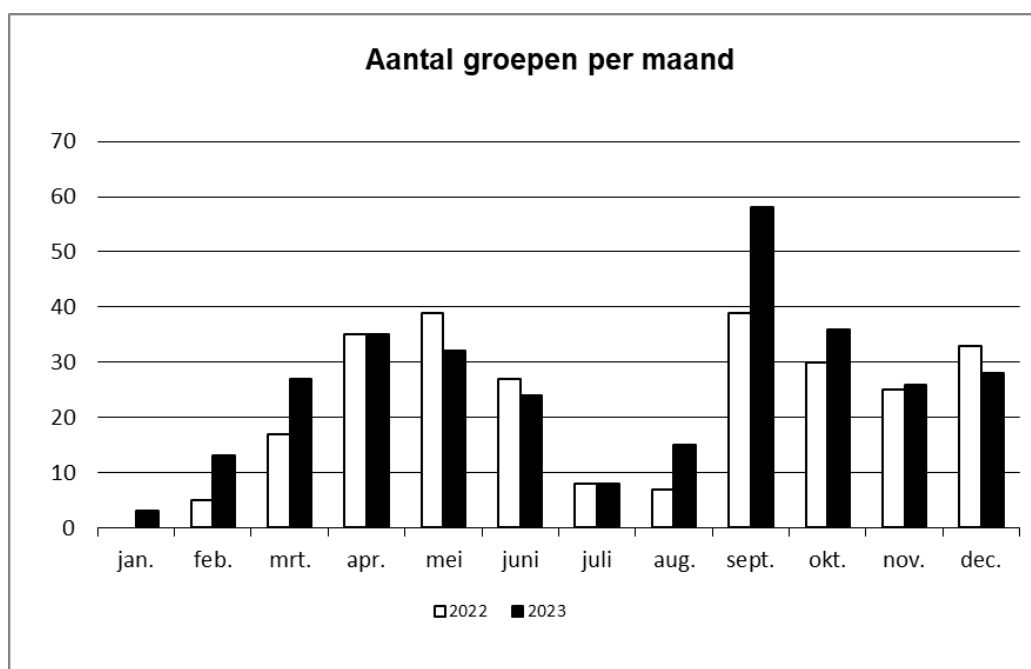
8.4. HERKOMST VAN DE BEZOEKERS

Sinds begin 2011 vraagt het baliepersoneel naar de postcode van de bezoekers. Deze wordt bijgehouden in het kassasysteem. Zo wordt gepeild naar de herkomst van de bezoekers. De bezoekers komen overwegend uit de provincies Limburg (27,36 %), Antwerpen (18,10 %), Oost-Vlaanderen (14 %) en West-Vlaanderen (12,56 %), Ruim 9,48 % van de bezoekers komt uit Nederland.

8.5. AANTAL GROEPSBEZOEKEN PER MAAND

	2023	2022
Januari	3	0
Februari	13	5
Maart	27	17
April	35	35
Mei	32	39
Juni	24	27
Juli	8	8
Augustus	15	7
September	58	39
Oktober	36	30
November	26	25
December	28	33
Totaal	305	265

8.6. AANTAL GIDSBEURTEN PER MAAND

	2023	2022
Januari	6	0
Februari	15	5
Maart	29	22
April	46	46
Mei	39	48
Juni	25	38
Juli	12	13
Augustus	18	7
September	70	55
Oktober	47	40
November	30	31
December	34	49
Totaal	371	354

8.7. AANTAL GIDSBEURTEN PER TAAL

	2023	%	2022	%
Nederlands	318	85,71	292	82,49
Frans	15	4,04	19	5,37
Duits	12	3,23	17	4,80
Engels	26	7,01	26	7,34
Totaal	371	100	354	100

8.8. HERKOMST VAN DE GROEPEN

	2023	%	2022	%
Limburg	120	39,3	76	28,68
Antwerpen	56	18,4	67	25,28
Vlaams-Brabant	34	11,1	30	11,32
Oost-Vlaanderen	22	7,2	18	6,79
West-Vlaanderen	8	2,6	17	6,42
Vlaanderen	240	78,7	208	78,5

Brussel	17	5,6	18	6,79
Liège	3	1,0	9	3,40
Brabant Wallon	0	0,0	0	0,00
Hainaut	0	0,0	1	0,38
Namur	5	1,6	0	0,00
Luxembourg	0	0,0	0	0,00
Wallonië	8	2,6	10	3,8
Nederland	30	9,8	16	6,04
Duitsland	8	2,6	9	3,40
Frankrijk	0	0,0	1	0,38
Engeland	0	0,0	3	1,13
Rest Europa	1	0,7	0	0,00
Andere continenten	1	0,0	0	0,00
Buitenland	40	13,10	29	10,9
Totaal	305	100	339	100

8.9. AANTAL RONDELEIDINGEN PER THEMA

Rondleiding	2023	2022
Mijnheer pastoor / tante begijn	86	76
Verhaal achter de fles	211	199
TOTAAL	297	275

8.10. EDUCATIEVE PROGRAMMA'S VOOR JONGEREN

8.10.1. Aantal

Programma	2023	2023
Kwestie van Smaak	12	173
Een Borrel vol Wetenschap en Technologie	6	37
TOTAAL	18	210

8.10.2. Herkomst

Jaar	Hasselt	Rest Limburg	Antw.	Vlaams Brabant	Oost-VL.	West-VL.	NL	TOTAAL
2023	5	8	1	2	2	0	0	18

8.11. EDUCATIEVE PROGRAMMA'S VOOR VOLWASSENEN

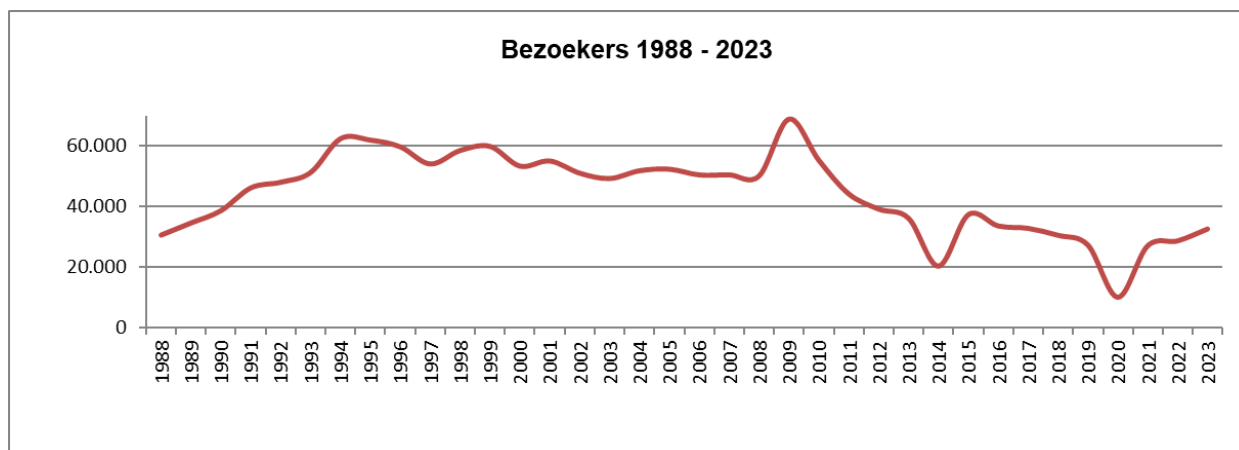
8.11.2. Aantal

Programma	Aantal groepen 2023	Aantal deelnemers 2023
Chocolade en Jenever	13	150
Maak je eigen jenever	12	110
TOTAAL	25	260

8.11.3. Herkomst

Jaar	Hasselt	Rest Limburg	Antw.	Vlaams-Brabant	Oost-Vl.	Brussel	West-VL.	NL	TOTAAL
2023	6	5	7	2	0	1	1	3	25

8.12. EVOLUTIE JAARCIJFERS SINDE 1988

III. PARTICIPATIE & SAMENWERKING

STRATEGISCHE DOELSTELLING 05 (PARTICIPEREN)

Het Jenevermuseum ontwikkelt zich verder als een **gastvrije en toegankelijke spil van een gemeenschap** die enthousiast bijdraagt aan de museumwerking en de uitstraling van het museum en het Belgisch gedistilleerd in al zijn facetten. Het museum neemt hiertoe zelf acties in situ, extra muros en online en werkt waar mogelijk vraaggestuurd vanuit de verwachtingen en wensen van zijn gebruikers/bezoekers. Het museum inspireert, motiveert en ondersteunt participanten in hun bijdrage. Op die manier ontwikkelt de **participatiepraktijk** zich **als een mindset** binnen alle processen die aan de basis liggen van een duurzame museumwerking.

1 PARTICIPATIE ALS RODE DRAAD DOORHEEN MEERDERE MUSEUMFUNCTIES

1.1. ONDERZOEKEN

- Wetenschappelijk onderzoek gebeurt doorgaans in samenwerking met een of meerdere (via een werkgroep) vrijwilligers ('citizen science'). Bijvoorbeeld het project IJzersterk (expo en publicatie) is gegroeid vanuit de passie én het onderzoek van een privépersoon die als vrijwilliger en in nauwe samenwerking met de conservator het project tot een geslaagd einde bracht.
- Naar aanleiding van gesprekken met een vrijwilliger uit de werkgroep Fryns werd beslist om in 2023 een soortgelijk onderzoekstraject te starten voor de Hasseltse stokerij Severy en Notermans.

1.2. PRESENTEREN & INFORMEREN

In de publieksbemiddeling en publiekswerking van het museum is de participatiepraktijk o.a. aanwezig in diverse samenwerkingsprojecten met studenten van de Hasseltse hogescholen en universiteit, de ondersteuning van de werking van de vriendenvzw en de uitgebouwde vrijwilligerswerking.

1.3. INFRASTRUCTUURPARTICIPATIE

Cf. infra onder 'Zonnepanelen'

STRATEGISCHE DOELSTELLING 06 (SAMENWERKEN)

Als vernetwerkt museum kiest het Jenevermuseum er resoluut voor om prioritair in te zetten op samenwerkingsverbanden met diverse **onderwijspartners**.

Daarnaast blijft het Jenevermuseum een **betrouwbare partner** in lokale, (eu)regionale en (inter)nationale samenwerkingsverbanden en in netwerken. Hierin worden inspiratie en eigen expertise actief gedeeld en de deskundigheid en ideeën van anderen verworven om de eigen museumwerking permanent actueel te houden.

2 SAMENWERKING ALS RODE DRAAD DOORHEEN MEERDERE MUSEUMFUNCTIES

Alle samenwerkingsverbanden of partners waarmee samengewerkt hier opsommen, zou te ver leiden. Uit het voorgaande en het volgende blijkt meer dan voldoende dat het Jenevermuseum een museum is dat zich vernetwerkt en zowel voor als achter de schermen samenwerkt met vele, professionele en niet-professionele partners uit uiteenlopende disciplines zoals het erfgoedveld zelf (CAG, ETWIE, Histories, FARO, heemkundige kringen, e.d.), het onderwijs (PXL, Syntra, UHasselt, KULeuven e.d.), de toeristische sector (Visit Hasselt, Visit Limburg, e.d.), de commerciële sector (de jeneverproducenten, Vinum Et Spiritus, ...), Integra Limburg, enz.

IV. ALGEMEEN ZAKELIJK MANAGEMENT

STRATEGISCHE DOELSTELLING 07 (ORGANISATIE & ZAKELIJK BEHEER)

Het Jenevermuseum schakelt zich in de organisatiestrategie van Musea Hasselt in en voert een kwaliteitsvol, efficiënt, performant en duurzaam bedrijfsbeheer waarbij talentgerichte **expertise** en **hostmanship** bevordert en werkprocessen en competentieprofielen verscherpt worden met het oog op de nieuwe, museale uitdagingen.

1. ORGANISATIE

1.1 MEDEWERKERS

1.1.1 Vaste en tijdelijke medewerkers

- Het Jenevermuseum maakt deel uit van de dienst Musea van het departement Beleven en Ondernemen van de stad Hasselt. Het deelt met Het Stadsmuseum en het Modemuseum Hasselt een staf die bepaalde administratieve en inhoudelijke taken museabreed uitvoeren: een diensthoofd musea en een administratief bediende, een participatiemedewerker, een communicatiemedewerker, 2 medewerkers publieksbemiddeling, een productiemedewerker een collectiemedewerker, een technisch medewerker en een dataconservator.
- Het kernteam van het Jenevermuseum bedraagt per 31/12 9 personeelsleden of 6,8 VTE.

Directeur	Davy Jacobs	deeltijds (80%)
Conservator	Joanie Dehullu	voltijds
Museumstoker	Steven Reekmans	voltijds (tot 31/08)
	Maarten Put	voltijds (vanaf 01/09)
Onthaalmedewerkers	Anja Follong	voltijds (vanaf 01/02)
	Marleen Gybels	deeltijds (50%)
	Margot Lemoine	deeltijds (50%)
	Bruno Maldoy	deeltijds (50%)
	Kristel Marechal	voltijds
	Sabine Wolfs	deeltijds (50%)

- Voor het door de Vlaamse Gemeenschap gesubsidieerd project 'Belgische jeneverstokerijen als LOD en ontsluiting via Wiki-platformen' startte Inge Huskens op 1 september 2021 als halftijds projectmedewerker. Haar tijdelijk contract loopt tot 31 augustus 2024.
- Voor het ontwikkelen van een digitale strategie voor de 3 stedelijke musea werd in december een dataconservator aangeworven. Zij zal zich op de eerste plaats toeleggen op de professionalisering van de digitale processen die collectiegerelateerd zijn. Inge Huskens werd hiervoor aangesteld. Zolang het bovengenoemde subsidieproject loopt, zal ze de functie van data-conservator halftijds vervullen. Nadien wordt dit automatisch een voltijdse aanstelling.
- De jaarlijkse teambuilding (12/01) stond in het teken van het nieuwe beleidsplan dat uitgebreid werd toegelicht in de voormiddag. Namiddag stond een bedrijfsbezoek met tasting bij Fryns Distillery op het programma.

1.1.2 Vrijwilligers

- In totaal 18 vrijwilligers werkten voor het Jenevermuseum binnen een vrijwilligerscontract met de stad Hasselt. Zij bieden ondersteuning bij de museumwerking voor en achter de schermen.
- Op 05/07 werd een teambuilding voor de vrijwilligers van Musea Hasselt georganiseerd op Be Mine met een rondleiding in het Mijnmuseum, een terhill-wandeling en een lunch.
- Op 10/10 werd in samenwerking met Integra Limburg een 'bartraining' voor vrijwilligers van het Jenevermuseum georganiseerd.

1.1.3 Stagiaires

- Talia Fernandez – van 14/11/22 tot 28/02/23: stage binnen de masteropleiding Geschiedenis aan VUB – voorbereidend onderzoek en registratie van affiches uit de collectie Ronald Ferket
- Jana Theunissen – van 20/02 tot 26/05: stage binnen de bacheloropleiding Organisatie en Management aan de PXL – optimalisering van de anderstalige informatie op de museumwebsite

- Kato Driessen – van 1/2/2023 tot 1/6/2023 Communicatiestage binnen de opleiding Communicatie van Hogeschool PXL

1.2 DISTILLEERTANK

- Het Jenevermuseum houdt graag voeling met het brede veld. Om zijn werking, projecten en strategieën te bespreken, te evalueren en/of bij te sturen stelde het museum in 2023 een 'distilleertank' samen. De distilleertank fungeert als een soort adviesraad, klankbordgroep of denktank met daarin verschillende stakeholders, partners en externe deskundigen, elk met hun eigen expertise. Binnen deze distilleertank brainstormen en discussiëren zij over bepaalde relevante museumtopics, spuien zij ideeën voor en geven zij feedback over de verschillende aspecten van de museumwerking, waarmee de staf vervolgens aan de slag kan.
- De distilleertank bestaat uit volgende leden: Céleste Fryns (marketingverantwoordelijke Distillery Fryns, Hasselt), Ief Gilis (theatermaker De Wenkbrauwerij, Borgerhout), Manu De Cort (distillateur en zaakvoerder De Cort Distillery, Pepingen), Thomas Desmedt (digitaal strateeg Industriemuseum & Huis van Alijn, Gent), David Fraters (preventiewerker Integra Limburg), Nicole Groot Zevert (projectmanager bierbelevingen, Toerisme Vlaanderen), Rudi Smeets (journalist Mediahuis), Yves Segers (coördinator Centrum voor Agrarische Geschiedenis (CAG), Leuven), Hilaire Spreuwers (bierkok en initiatiefnemer Brewmine TAP, Hasselt), Hervé Van de Weyer (afdelingshoofd Communicatie & Eventmanagement, PXL, Hasselt), Geert Van Lerberghe (algemeen directeur Vinum Et Spiritus), Diederik Von Bönninghausen (directeur Nationaal Jenevermuseum, Schiedam).
- Op 06/10 kwam de distilleertank voor het eerst samen. De werking en de ambities van het Jenevermuseum werden voorgesteld en er werd gedebatteerd over de positie die het museum kan/moet innemen m.b.t. verantwoord alcoholgebruik en alcoholmisbruik.

1.3 WERKBEZOEKEN – STUDIEDAGEN – CURSUSSEN – NETWERKMOMENTEN

Hierna worden een aantal opleidingen en werkbezoeken opgenomen die niet noodzakelijk kaderen in de organisatiegebonden opleidingen georganiseerd door het stadsbestuur.

- 26/01: bezoek aan het Jenevermuseum Schiedam, afstemming beleidsplan 2024-2028
- 02/05: bezoek aan erfgoeddepots Trezoor in Kortrijk en De Potyze in Ieper in kader van depotstudie (diensthoofd musea, conservator)
- 07/07: bezoek aan Erfgoedfabriek in Brugge in kader van depotstudie (diensthoofd musea, conservator)
- 21/08-25/08: studiereis langs enkele toonaangevende depot in Nordrhein-Westfalen (Duitsland), coördinatie door FARO (conservator).
- 24/09-28/09: ICA-SBC Archivist Conference in Edinburgh, Schotland met werkbezoeken aan The Johnnie Walker Experience, Glenkinchie Distillery, The Scotch Whisky Experience en het National Museum of Scotland (directeur en conservator)
- 26/10: klankbordgroep pURI-project van Werkplaats Immateriaal Erfgoed, Brussel (conservator)
- 16/11: bezoek stokerij De Moor en Belgische Saffraanboerderij (stoker, meester-stoker)
- 17/11: conference PXL-MAD, lezing over toverlantaarn & anti-alcoholpropaganda (conservator)
- 24/11: bezoek stokerij De Cort, Pepingen (directeur, stoker, conservator, projectmedewerker)
- 27/11: Trefdag Virtueel Museum Vlaanderen (diensthoofd musea, data-conservator)
- 07/12: Pulse-forum over sociale en ecologische duurzaamheid, Hasselt (directeur, productiemedewerker)
- 15/12: Studiedag Industriemuseum: inzoomen op fotografische bronnen (data-conservator)

1.4 EXPERTISEDELING VIA VOORDRACHTEN, SCHRIFTELIJKE BIJDAGEN E.D.

- 02/03: voordracht 'Van de medicijnkast tot de cocktailbar. 500 jaar jenever in de Lage Landen', in organisatie van het Koninklijk Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap van Tongeren, Tongeren (directeur)
- 19/03: jury Brouwland Biercompetitie 2023, The Beer Experience Festival, Heusden-Zolder (directeur)

1.5 VERTEGENWOORDIGING – LIDMAATSCHAPPEN

- Het Jenevermuseum is als organisatie lid van ICOM-Vlaanderen, VVIA, Industriemusea Euregio, Herita Vlaanderen, Horeca Vlaanderen en Vinum Et Spiritus
- De directeur is lid van de adviescommissie en afstemmingscommissie Cultureel Erfgoed van de Vlaamse Gemeenschap. Deze commissie ziet toe op de kwaliteitsvolle organisatie en werking van

de beoordelingscommissies. Op basis van de advisering in de beoordelingscommissies formuleert de commissie beleidsgericht advies aan de administratie en aan de minister van cultuur. (19/04, 20/04, 14/06, 07/12)

- De directeur maakt deel uit van de expertencommissie Immaterieel Cultureel Erfgoed die advies levert aan de minister van cultuur m.b.t. de aanvragen in het kader van het Reglement voor opname op de Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed (30/05, 21/11)
- De directeur maakt deel uit van de algemene vergadering van het Centrum Agrarische Geschiedenis (23/03)
- De directeur neemt deel aan het Vlaams Museumoverleg XL (08/09, 18/10, 30/11)
- De directeur maakt deel uit van het Domein 4-overleg. Dit overleg is een open overlegstructuur van erkende cultureel-erfgoedorganisaties die actief zijn op Vlaams niveau en activiteiten ontplooiën, stimuleren of expertise opbouwen rond het immaterieel cultureel erfgoed van kennis en praktijken van natuur en universum. Het Centrum voor Agrarische Geschiedenis is de trekker van dit overleg.
- De directeur maakt deel uit van het Domein 5-overleg. Dit overleg is een open overlegstructuur van erkende cultureel-erfgoedorganisaties die actief zijn op Vlaams niveau en activiteiten ontplooiën, stimuleren of expertise opbouwen rond het immaterieel cultureel erfgoed van kennis en praktijken van techniek, ambacht en vakmanschap. ETWIE en Bokrijk | vakmanschap en erfgoed zijn de trekker van dit overleg.
- De directeur is lid van de klankbordgroep van ETWIE (Expertisecentrum voor Technisch, Wetenschappelijk en Industrieel Erfgoed) (06/03, 06/06)
- De directeur maakt deel uit van het overleg van bovenlokaal ingedeelde musea (17/02, 15/06, 05/10)
- De directeur maakt deel uit van de beoordelingscommissie voor subsidieaanvragen van de erfgoedcel ECRU (24/02)
- De directeur en de stafmedewerker participatie maken deel uit van de werkgroep vriendenwerking van de vzw Nationaal Jenevermuseum Hasselt (18/09, 16/11).
- De directeur is lid van de werkgroep 'productie' binnen de beroepsfederatie voor wijn en gedistilleerd Vinum Et Spiritus.
- Het diensthoofd Musea Hasselt, de directeur en de stafmedewerker participatie zijn lid van de stedelijke Erfgoedraad.
- De stafmedewerker educatie maakt deel uit van de Werkveldcommissie kleuter- en lager onderwijs van de PXL.
- De stafmedewerker communicatie zit in de raad van bestuur van Histories.
- De stafmedewerker communicatie zit in de beoordelingscommissie voor dienstverlenende organisaties op landelijke niveau (20/1, 15/2, 17/2, 1/3, 6/3, 10/3 en 9/6)
- Stafmedewerker communicatie zit in de aanwervingsjury voor halftijdse medewerker voor het project 'geheugen van Genk' en in de aanwervingsjury voor diensthoofd communicatie voor de gemeente Oudsbergen.

2 ALGEMENE VEILIGHEID VAN PERSONEN EN COLLECTIE

- In 2012 werd gestart met het bijhouden van een incidentenlijst voor het museum. Sinds 2021 gebeurt dit online in DICE, de Databank Incidenten Cultureel Erfgoed. DICE is een gebruiksvriendelijk instrument waarmee op een uniforme manier alle 'incidenten' aan of met het erfgoed bij collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties worden geregistreerd.
- In 2023 werden er 7 incidenten (o.a. graffiti op buitenmuur, beperkte wateroverlast buitenmuur proeflokaal, storing alcoholgasdetectie, vals inbraakalarm) geregistreerd in DICE voor het Jenevermuseum. Voor het depot op de Roode Berg werden er in 2023 9 incidenten in DICE gemeld.

3 GEBOUW EN INFRASTRUCTUUR: ZONNEPANELEN

3.1 ZONNEPANELEN

In samenwerking met de stedelijke milieudienst en de technische diensten wordt ingepland om zonnepanelen te plaatsen op welbepaalde daken van de museumsite. Bijzonder is dat er een beroep gedaan wordt externe firma's die werken via burgerparticipatie. Zo kan de burger, c.q. de Hasselaar, via een dergelijke coöperatie mee investeren in energiezuinige stedelijke infrastructuur. De eerste stap houdt een keuring van de elektrische installaties van het museum en eventuele herstellingen en/of aanpassingen.

3.2 STOOMGENERATOR

In september werd de meer dan 30 jaar oude stoomgenerator in het stoomhuis van het museum vervangen. Het toestel genereert stoom om de stookinstallatie in werking te stellen. Het nieuwe toestel is energiezuiniger. Aansluitend bij de plaatsing werden bijkomende aanpassingswerken aan het leidingennetwerk naar de stokerij uitgevoerd met het oog op een efficiënter en veiliger gebruik.

4 BELEIDSPLANNING

- Op 15/01 diende het Jenevermuseum bij de Vlaamse Gemeenschap een aanvraag in voor een werkingssubsidie voor de beleidsperiode 2024-2028. Daarvoor werd een nieuw of geactualiseerd beleidsplan opgemaakt waarin de nodige ambities, visie en doelstellingen werden geformuleerd met een bijpassende begroting. Het aanvraagdossier werd beoordeeld door een beoordelingscommissie die na lezing en na een presentatie door de directeur en staf een advies formuleerde aan de minister van cultuur.
- In oktober besliste de Vlaamse overheid in de persoon van de minister van cultuur om het Jenevermuseum voor de periode 2024-2028 te honoreren met een jaarlijkse werkingssubsidie van 365.000 euro.

5 FINANCIËEL BEHEER

5.1 BELEIDS- EN BEHEERSCYCLUS

De stad Hasselt en haar diensten passen sinds 2014 de beleids- en beheerscyclus (BBC) voor Vlaamse lokale besturen toe. Dit plannings-, registratie- en evaluatiesysteem omvat de regels voor het meerjarenplan, het budget, de boekhouding en de jaarrekening. De beleidscyclus wordt gereflecteerd in het strategische luik, de beheerscyclus in het financiële luik. De administratieve opvolging verloopt via de digitale tool BBC-suite van CIPALStad.

Musea Hasselt als lijndienst van het lokale bestuur heeft een afzonderlijke budgetlijn (functionele code 0700). Door het toevoegen van een beleidsitem verfijnt deze voor de onderscheiden musea, de stafdiensten (algemene administratie) en het depot.

01	Algemene administratie (gedeelde staf en gegroepeerde budgetten voor Musea Hasselt)
02	Depot
03	Jenevermuseum
04	Het Stadsmus
05	Modemuseum

In dit jaarverslag werd enkel het resultaat opgenomen van het werkingsjaar 2023 voor de middelen uitdrukkelijk toegewezen aan het Jenevermuseum.

De stad Hasselt is een organisatie in beweging. Deze dynamiek vertaalt zich in een voortdurende en intensere monitoring van processen en procedures, waarbij het afsprakenkader tussen de verschillende diensten voortdurend wordt bijgestuurd waar nodig. Om dit te realiseren werden een aantal tools en methodieken geïmplementeerd en rollen gedefinieerd.

Een gevolg van de efficiëntiebeweging is het centraliseren van een aantal budgetten die eerder werden toegewezen aan de musea en nu volledig werden verschoven naar een ondersteunende dienst. Het gaat hier onder meer over de budgetten voor dienstverplaatsingen, abonnementen en lidgelden, opleiding en vorming, kosten voor elektriciteit, water en gas, brandverzekering, ICT, enz.

Voor een aantal kosten is de verantwoordelijke dienst niet Musea. Voor de lonen is HR de verantwoordelijke dienst. De kosten worden wel nog geboekt onder de dienst.

De investeringen worden niet langer gebudgetteerd op actieniveau maar geclusterd op het niveau van het actieplan. Pas als het project definitief wordt goedgekeurd op basis van het volledige dossier wordt het budget aan de actie en het meerjarenplannummer gekoppeld en daar geboekt. Het doel van deze beweging is om de algemene realisatiegraad voor investeringen te verhogen.

Als een lijndienst van het lokaal bestuur kan Musea Hasselt rekenen op ondersteuning van centrale afdelingen die belast zijn met onder meer de volgende taken:

- management, bestuur en ondersteuning;
- personeel en organisatie;
- informatisering en automatisering;
- financiën en controle;
- communicatie;
- juridische zaken;
- facilitaire en technische diensten;
- secretariaten.

5.2 ONTVANGEN SUBSIDIES

- De werkingssubsidie in het kader van het Cultureel Erfgoeddecreet werd vastgesteld op 221.708,10 euro.
- Voor het project 'Belgische jeneverstokerijen als LOD en ontsluiting via Wikiplatformen' ontving het museum van de Vlaamse Gemeenschap volgende projectsubsidies: 38.269,41 euro.
- Samen met de Genkse uitgeverij Daedalus en striptekenaar Michaël Olbrechts diende het Jenevermuseum een dossier in om in aanmerking te komen voor de aanmoedigingsprijs voor een erfgoedstrip ter waarde van 5.000 euro, uitgereikt door Stripgids en door Faro, het Vlaams steunpunt voor erfgoed. Het dossier werd gehonoreerd en de prijs werd rechtstreeks uitgekeerd aan Michaël Olbrechts.
- Voor deelname aan de studiereis naar toonaangevende depot in Nordrhein-Westfalen, gecoördineerd door FARO, werd voor de deelname van de conservator subsidie aangevraagd en verkregen binnen het Cultureel Erfgoeddecreet: tussenkomst internationale uitwisseling voor een bedrag van 629,10 euro.

5.3 AFREKENING 2023

5.3.1 Kosten 2023

Code		
60	Handelsgoederen, grond en hulpstoffen	73.714,05
61	Diensten en diverse goederen	270.452,14
62	Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	814.647,34
63	Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen voor risico's en kosten	0,00
64	Andere bedrijfskosten	21.986,39
65	Financiële kosten	0,00
66	Uitzonderlijke kosten	0,00
Totaal 6 (kosten)		1.180.799,92

5.3.2 Opbrengsten 2023

Code		
70	Omzet	268.671,71
71	Wijziging van de voorraad en bestellingen in uitvoering	0,00
72	Geproduceerde vaste activa	0,00
73	Subsidies	259.977,51
74	Andere bedrijfsopbrengsten	1.600,12
75	Financiële opbrengsten	0,00
76	Uitzonderlijke opbrengsten	0,00
Totaal 7 (opbrengsten)		530.249,34

70	Toelichting bij de omzet	268.671,71
	inkomgelden en deelnamegelden uit publieksactiviteiten	158.832,05
	verkoop gerelateerd aan proeflokaal	109.839,66
736	Toelichting bij de subsidies	259.977,51
	werkingssubsidie Cultureel-erfgoeddecreet	221.708,10
	projectsubsidies Vlaamse overheid	38.269,41